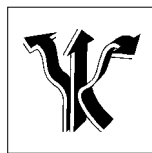

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 3(19)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2008

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки

Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Кривобороденко Г. П., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Поляков О. М., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, проф., Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Джинчарадзе Н. Г., д-р філос. наук, проф., Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Охременко О. Р., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородин І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подоляка А. М., канд. юрид. наук

М43 Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. — ISBN 966-608-120-2

К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2008. — Вип. 3(19). — 244 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст. — ISBN 978-966-608-923-9

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник "Наукові праці МАУП" зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України "Наукові праці МАУП" визнано як фахове видання з економічних і психологічних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/6 від 14 червня 2007 р.).

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 978-966-608-981-9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	5	Ус М. И. Современные подходы к процессам управления	70
Дікарев О. І. Інвестування паливно-енергетичного комплексу: світовий досвід для України	5	Булавін П. Г. Загальна характеристика формування цілей державного управління у зовнішньоекономічних відносинах	76
Мойсеєнко І. П. Індикативний метод оцінювання інтелектуального потенціалу	11	Колосінський Є. Ю., Масалжовська Л. Вплив економічної глобалізації на діяльність суб'єктів господарювання	80
Чернуха Н. М., Чернуха Г. О. Інтеграція у сучасному освітньому просторі	15	Аль-Тмейзі А. Ю. Авіаційний комплекс України та його вплив на якість транспортних послуг	88
Рибак О. М., Білоус А. О. Досвід реформування вищої освіти у країнах Центральної та Східної Європи і його значення для України	19	Лугова Г. В. Санітарно-епідеміологічний моніторинг як інструмент управління профілактикою кишкових інфекцій серед військовослужбовців військових частин, що розташовані в басейні Дніпра	92
Мушкин И. М. Развитие дистанционного образования в высшей школе	26	Сафонова А. С. Генезис розвитку процесів фінансової глобалізації світової економіки в контексті інтеграційної взаємодії країн	96
Мироненко В. В., Саєвич І. Г. Інтернет як сучасна технологія навчання	30	Арбузов А. Б. Ризики кредитного портфеля в системі банківських ризиків	102
Мельник П. П. Економіко-екологічна збалансованість у системі захисту рослин	34	Чабаненко В. В. Формування загальноєвропейського ринку праці у процесі європейської економічної інтеграції	111
Топчій С. П. Інтеграційні об'єднання на ринку зерна України: переваги і недоліки	38	Шарапов С. В. Адміністративне управління в системі загального управління підприємством	118
Кулик Р. О. Методологія створення регіональних кластерів та оцінювання їх ефективності	43	Янгалічев Р. Н. Теоретичні основи розподілу і перекладання податків	124
Кузнецов М. С. Сущность коллективного трудового конфликта как объекта государственного управления	50	Мамедов А. Проект трубопровода “Баку–Одесса–Броды”: реалии и перспективы реализации	132
Халамендик В. Д. Професійна підготовка випускників вищих навчальних закладів: проблема управління	57		
Давиденко А. П. Роль держави в підтримці розвитку ринку послуг в Україні	63		

В. В. МИРОНЕНКО*Гомельський державний університет (Білорусь)***І. Г. САЄВИЧ***Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ*

ІНТЕРНЕТ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

Наукові праці МАУП, 2008, вип. 3(19), с. 30–33

Описується еволюція освіти в інформаційному суспільстві, розглядається освітня функція Інтернету. Вказуються можливі напрями розвитку ролі Інтернету в навчанні й освіті.

На початку ХХІ ст. добре помітно, що суспільство впевнено входить в інформаційну фазу свого розвитку. Зі зростанням ролі інформації суспільство стрімко змінюється, однак його інститути, за природою консервативні, не встигають за цими змінами.

Це твердження справедливе також для системи освіти, одним з найважливіших завдань якої є засвоєння учнями та студентами знань, умінь і навичок, необхідних для їхнього нормального, адекватного функціонування у сучасному суспільстві. Справа ускладнюється тим, що освіта взаємопов'язана зі сферою інформації безпосередньо, а тому будь-які якісні чи кількісні зміни у цій сфері істотно відбиваються на ситуації в освіті.

Водночас інша, не менш важлива мета постала перед освітньою системою — формування всебічно розвиненої особистості, яка володіє цілісним світоглядом. І якщо перша зі сформульованих цілей вимагає динамізму, здатності швидко еволюціонувати й змінюватися разом із суспільством, то друга зумовлює відомий консерватизм освіти, її прихильність до класичних інтелектуальних традицій. Проблема балансу сучасного й консервативного в освіті є сьогодні однією з найважливіших і найактуальніших [3].

Найбільш далекоглядні дослідники більше десяти років тому передбачали кризу освітньої системи: “Те, що вивчається в нашій освітній системі сьогодні, навіть у найкращих школах і коледжах, є безнадійним анахронізмом. Батьки сприймають освіту як спосіб підготувати своїх дітей до життя в майбутньому. Вчителі попереджають, що не-

долік освіти зменшить шанси дитини у світі майбутньому. Міністерства, церква й засоби масової інформації — усі вмовляють молодь залишитися в школі, тому що зараз, як ніколи раніше, наше майбутнє залежить від здобутої нами освіти.

Однак, незважаючи на всю цю риторику щодо майбутнього, наші школи повертаються назад, до зникаючої системи, а не рухаються вперед до нового суспільства. Їх значна енергія спрямована на підготовку Індустріальних Людей — людей, підготовлених для виживання в системі, що перестане існувати раніше, ніж вони.

Для того щоб допомогти уникнути футурошоку, ми повинні створити суперіндустріальну систему освіти. І щоб зробити це, ми повинні шукати цілі й методи в майбутньому, а не в минулому” [4, 324–325].

Розглянемо сформульовану проблему насамперед у зв'язку зі змінами, що відбулися в інформаційній сфері. Кількісний та якісний характер цих змін тісно пов'язані один з одним.

Кількість інформації, яку сприймає в наші дні індивідуум, не обов'язково той, хто навчається, зросла в десятки разів. Ця катастрофічна зміна, різкий стрибок, шокувала, однак, людину значно менше, ніж прогнозувалося. Загалом європейська, західна й східна людина досить безболісно “звикла” до цього збільшення, принаймні зовні; і те, що здавалося немислимим передозуванням, дуже швидко почало сприйматися нею як норма. Сприйматися, але не *засвоюватися*.

Перед суспільством постала на повний зріст проблема інформаційного шуму, коли в найрізно-

манітніший інформації, що проходить крізь людину безперервним потоком, неможливо виділити головне, потрібне й корисне, відокремити зерна від плевелів. Могутність нових технологій і водночас відносна демократичність доступу до них (найяскравішим і найважливішим свідченням такої демократичності став Інтернет) призвели до небаченого дотепер наповнення і, як наслідок, до забруднення інформаційного простору. Стосовно цього особливого звучання набуває визначення комунікації, запропоноване Бенуа Мандельбротом і Романом Якобсоном, на яке звертав увагу ще великий американський математик, основоположник кібернетики й математичної теорії зв'язку Норберт Вінер: "Комунікація — це гра, що ведеться спільно мовцями і слухачами проти сил безладдя" [1, 190]. Отже, грандіозні можливості, отримані сьогодні людиною, спричиняють не менш грандіозні проблеми.

Усе це безпосередньо стосується психолого-педагогічної сфери, питань навчання й здобуття освіти. Важливою для розв'язання сформульованої проблеми є ще одна властивість сучасного інформаційного простору, теж пов'язана насамперед з Інтернетом. Ідеться про *інтерактивність* Інтернету, що дає можливість виражати свою реакцію на подану інформацію безпосередньо там, де вона опублікована [2, 45], і що робить процес одержання інформації двобічним. Інтерактивність пов'язана з постійним взаємозв'язком між об'єктом і суб'єктом одержання інформації та передбачає швидку реакцію інформаційної системи на запити людини. Роль цієї властивості у навчанні за допомогою Інтернету важко переоцінити. Далі ми покажемо, яким чином, на наш погляд, доцільно її використовувати.

У кириличному сегменті всесвітньої мережі застосування Інтернету для здобуття освіти, на наш погляд, не знайшло достатнього поширення.

Освітній Інтернет розвинений недостатньо. Сайти вищих навчальних закладів зазвичай призначені не стільки для навчання, скільки для репрезентації й реклами цих закладів. Сайти закладів управління освітою містять здебільшого інформацію про законодавче регулювання освіти. Все це важливо й потрібно, однак безпосередньо освітній компонент тут приділяється не так багато уваги.

Сайти, пов'язані безпосередньо з дистанційним навчанням, усе ще не набули повсюдного й широкого поширення. Зате достатньо поширені в мережі сховища рефератів, які не стільки служать справі освіти, скільки шкодять їй. Сьогодні

студент або школяр, одержавши завдання підготувати реферат, може зайти на відповідний сайт в Інтернеті (таких сайтів уже багато, вони популярні й дуже легко відшукуються серед інших) та одержати готовий текст на потрібну йому тему. Зусилля, які він при цьому витрачає, спрямовані на пошук у мережі, але ніяк не на виконання поставленого перед ним завдання.

Потрібні й важливі електронні бібліотеки підручників формуються найчастіше ентузіастами неофіційно; їх досить складно віднайти, та й пошук за ними організований не найкращим чином. На довершення до всього, розміщуючи електронні версії підручників з найблагороднішими цілями, творці інтернет-бібліотек далеко не завжди погоджують питання авторських прав з їхніми авторами.

Якщо навіть обмежитися розумінням ролі Інтернету в освіті винятково як великої бібліотеки, грандіозного електронного сховища навчальних посібників (що означає ігнорування його інших, досить важливих функцій), то, вивчивши ситуацію, можна констатувати, що сьогодні й ця роль ним не виконується. Недостатня інформаційна насиченість, навколишній інформаційний шум, нерозвинена система подання й пошуку інформації дають змогу зробити такі висновки. Але ж Інтернет може бути ще й динамічним, може взаємодіяти з тими, хто навчається, безпосередньо й швидко реагувати на їхні запити.

Зроблені висновки стосуються не тільки процесу спілкування студента й викладача, що може здійснюватися за допомогою Інтернету, а й взаємодії студента й безпосередньо інтернет-ресурсу як медіасистеми.

Відповідно до зазначеного освітні функції Інтернету можна поділити на дві великі групи, перша з яких пов'язана зі зберіганням і переданням інформації, а друга — із взаємодією тих, хто навчається й навчає, взаємодією між тими, хто навчається в мережі, і запропонувати такі напрями розвитку ролі Інтернету в навчанні:

1. Нарощувати кількість сайтів, присвячених освіті. Що більше таких сайтів, "гарних і різних", буде створено, то більшою буде ймовірність для них не загубитися в інформаційному потоці мережі, не бути заглушеними інформаційним шумом.
2. Забезпечувати всебічний зв'язок між освітніми ресурсами, а також між ресурсами освітніми й науково-популярними. Інтегрувати як офіційні освітні сайти, так і індивідуальні сайти, присвячені освіті за

умови відповідності їх певним критеріям, в освітні портали, що являють собою сукупність сайтів освітньої тематики. Тут надто важливо надати всі можливості для виявлення ініціативи талановитим ентузіастам, які створюють свої ресурси поза закладами освіти, помітити цю ініціативу й допомогти в її реалізації.

3. Створені портали, у свою чергу, інтегрувати як між собою, так і в міжнародні освітні інтернет-системи. У зв'язку з цим бажано перекласти розміщену інформацію на поширені світові мови.
4. При цьому особливу увагу варто звернути на створення адекватних і якісних систем пошуку як на сайтах порталів, так і на освітніх сайтах загалом, а також систем перекресних посилань. Як уже відзначалося, функції освітнього сайту як вмістища інформації справді можна прирівняти до бібліотечних. Однак такий сайт в ідеалі — це особлива бібліотека. Насамперед у цій бібліотеці вдосконалений пошуковий режим. Навчальний посібник можна шукати не просто за ім'ям автора або назвою, а й навіть за будь-яким відомим його рядком або фразою. Найкраще, аби пошук міг здійснюватися і в інших бібліотеках схожої тематики, а перехід в бібліотеку, якщо він знадобиться, був зручним і швидким.
5. Окрім того, у такій бібліотеці має бути можливість поставити запитання з навчального предмета викладачеві або компетентному фахівцеві у відповідній науковій галузі, щоб одержати відповідь упродовж стислого терміну. Важливо тут ще й те, що, оскільки інтернет-простір не знає ні меж, ні відстаней, такого фахівця можна буде запросити з будь-якого регіону й будь-якої країни. Однак для того, щоб забезпечити це, у мережі повинна функціонувати розгалужена інформаційна структура, яка б давала змогу, по-перше, швидко звертатися до фахівців (оплачуючи їхню працю!) і створювати рубрикатори найбільш істотних і поширених питань, по-друге, якнайчастіше проводити online-конференції, на яких учень або студент зможе одержати відповідь на своє запитання у реальному часі. За допомогою форумів, що є важливими компонентами у структурі освітнього сайту, ті, хто навчається,

зможуть також спілкуватися між собою, що є дуже важливим. Дійсно, як відомо ще із праць класиків педагогіки, “вертикальне” спілкування, що відбувається у напрямі “учень — учитель”, не може у навчанні цілком замінити “горизонтальне” спілкування у напрямі “учень — учень”; саме різна спрямованість і форми навчання можуть повною мірою гарантувати досягнення досліджуваної дисципліни.

Тут ми не прагнули розглянути регламентоване й формалізоване, цілеспрямоване дистанційне навчання, чітке формулювання принципів якого також досить важливе. Увага зосереджена на питаннях інтегрування інтернет-навчання у навчальний процес у навчальному закладі саме так, щоб перше доповнювало друге.

Домогтися позитивних зрушень навіть у п'яти зазначених напрямках на практиці зовсім нелегко. Справа тут не тільки в тому, щоб залучити до роботи над створенням і просуванням освітніх сайтів кваліфікованих ІТ-фахівців, що не так просто з огляду на рівень заробітної платні в освіті. Можливо, вищим навчальним закладам насамперед потрібно стимулювати самих викладачів до активної роботи в мережі.

Не секрет, що сьогодні більшість студентів краще орієнтуються у всесвітній мережі і комп'ютерній техніці, ніж їхні викладачі, зокрема й ті, які повинні навчати предметам, пов'язаним з інформаційними технологіями. Спостерігається певне відставання від тенденцій часу саме у викладацькому середовищі.

Однією з грубих помилок у цьому випадку було б вирішувати проблему лише адміністративними методами. Передусім необхідно віднайти можливість заохочення викладачів, які поширюють свою діяльність і на всесвітню мережу. Їх можна стимулювати як матеріальними методами, оплачуючи час і працю, витрачені на роботу в мережі, так і, наприклад, прирівнюючи у певних випадках викладений на сайті навчально-методичний посібник до посібника, надрукованого й опублікованого. Це предмет окремої і серйозної розмови.

Крім цього, вважаємо за доцільне у вищих навчальних закладах залучати до створення й роботи над освітніми інтернет-ресурсами успішних студентів. Це, окрім реалізації сформульованих цілей, принесло б значну користь і самим студентам.

Література

1. Винер Н. Человек управляющий. — СПб.: Питер, 2001. — 288 с.
2. Мироненко В. В. Информационная агрессия и информационное противостояние // Диалог цивилизаций чи Четверта світова війна: Матеріали П'ятої Всесвіт. конф., Київ, 25 травня 2006 р. — К.: МАУП, 2007. — С. 40–45.
3. Мироненко В. В., Саєвич І. Г. Проблема формування цілісного світогляду у вищій школі // Освіта й управління. — 2008. — Т. 11. — Ч. 1. — С. 67–70.
4. Тоффлер А. Футурошок. — СПб.: Лань, 1997. — 464 с.

Криза системи освіти й стрімка еволюція суспільства, що характеризується зростанням ролі інформації, звертають увагу на Інтернет як на важливу освітню технологію. Можливі напрями розвитку Інтернету як сучасної технології навчання зумовлені його комунікативними та інформативними функціями.

Кризис системы образования и стремительная эволюция общества, характеризующаяся возрастанием роли информации, обращают внимание на Интернет как важную образовательную технологию. Возможные направления развития Интернета как современной технологии обучения обусловлены его коммуникативными и информационными функциями.

Crisis of an education system and the prompt evolution of a society described by increase of a role of the information, pay attention to the Internet as the important educational technology. Probable directions of development of the Internet as a modern technology of training are caused by its communicative and informative functions.

Надійшла 22 жовтня 2008 р.